

Lecturile *estetilor*

Antologie de texte literare

Clasa a IV-a

*În conformitate cu programa școlară
aflată în vigoare*

Editura KOOB

Cuprins

<i>Malul Siretului</i> de Vasile Alecsandri	3
<i>Oaspetii primăverii</i> de Vasile Alecsandri	4
<i>Rodica</i> de Vasile Alecsandri	6
<i>Sergentul</i> de Vasile Alecsandri	7
<i>Penes Curcanul</i> de Vasile Alecsandri	10
<i>Lupul moralist</i> de Grigore Alexandrescu	18
<i>Soarele și pisica</i> de Grigore Alexandrescu	20
<i>Muma lui Ștefan cel Mare</i> de Dimitrie Bolintineanu	22

<i>Daniel Sihu</i> de Dimitrie Bolintineanu	24
<i>Făt-Frumos cu mot în frunte</i> de Ion Luca Caragiale	25
<i>Nunta Zamfirei</i> de George Coșbuc	37
<i>Dunărea și Oltul</i> de George Coșbuc	45
<i>Pasa Hassan</i> de George Coșbuc	48
<i>Trei, Doamne, și toți trei</i> de George Coșbuc	52
<i>Ivan Turbincă</i> de Ion Creangă	56
<i>Mos Ion Roată și Unirea</i> de Ion Creangă	79
<i>Mos Ion Roată și Vodă Cuza</i> de Ion Creangă	85

<i>Vulpea și bursucul</i> de Alécu Donici	93
<i>Știuca și motanul</i> de Alécu Donici	95
<i>Pe lângă plopii fără soț...</i> de Mihai Eminescu	97
<i>Călin (file din poveste) (fragment)</i> de Mihai Eminescu	100
<i>Ce-ti doresc eu tie, dulce Românie</i> de Mihai Eminescu	104
<i>Hoinar</i> de Emil Gârleanu	106
<i>Căprioara</i> de Emil Gârleanu	111
<i>Frunza</i> de Emil Gârleanu	113
<i>Dascălul</i> de Octavian Goga	117

<i>Bătrâni</i>	
de Octavian Goga	120
<i>Furtuna</i>	
de Ștefan Octavian Iosif	121
<i>Artisti</i>	
de Ștefan Octavian Iosif	124
<i>Tinerete fără bătrânețe și viață fără</i> <i>de moarte</i>	
de Petre Ispirescu	126
<i>Zâna muntilor</i>	
de Petre Ispirescu	141
<i>Florita din codru</i>	
de Ioan Slavici	149
<i>Ileana cea sîreată</i>	
de Ioan Slavici	178
<i>De azi și de demult</i>	
de Barbu Ștefănescu-Delavrancea	193

<i>La Medeleni (fragment)</i> de Ionel Teodoreanu	210
<i>Octombrie</i> de George Topîrceanu	236
<i>Noapte de iarnă</i> de George Topîrceanu	238
<i>Bivolul și cotofana</i> de George Topîrceanu	241
<i>Omul de Zăpadă</i> de Hans Christian Andersen	243
<i>Cufărul zburător</i> de Hans Christian Andersen	251
<i>Cuore (fragmente)</i> de Edmondo De Amicis	261
<i>Poveste de Crăciun (fragment)</i> de Charles Dickens	278
<i>Fata care păzea găștele</i> de Frații Grimm	307

Pescarul si sotia lui
de Frații Grím̃m 317

Printul Fericit
de Oscar Wilde 331

Sergentul

de Vasile Alecsandri

Pe drumul de costișe¹ ce duce la Vaslui
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum la-ntors acasă..
Aș vrea să zbor, și rana din pulpă nu mă lasă!”
Și bietul om, slab, palid, având sumanul rupt
Și o cămeșă ruptă bucăți pe dedesupt,
Pășea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui față
Zbura ca o lumină de glorie măreață,
Și-n ochii lui de vultur adânci, vioi și mari
Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
Opinca-i era spartă, căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică²-i era haina, dar străluceau pe ea
Și crucea „Sfântul Gheorghe” ș-a „României
Stea”.

Românul venea singur pe drumul plin de soare,
Când iată că aude fanfare sunătoare
Și vede nu departe în fața lui venind
Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
Erau trei batalioane de garda-mpărătească
Mergând voios la Plevna cu dor s-o cucerească.
În frunte-i colonelul semeț, pe calu-i pag³,
La bravii săi tovarăși privea ades cu drag,

¹ Costișă – coastă, pantă.

² Calică – (aici) sărăcăcioasă.

³ Pag – cal negru sau roșcat cu pete de altă culoare (albe de regulă); bălțat, tărcat.

Și inima în peptu-i bătea cu foc, deșteaptă,
Căci el visa, privindu-i, la lupta ce-i așteaptă.
Deodat' el dă cu ochii de sarbedul¹ român
Ce stase-n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Și mult se minunează, și nici că-i vine-a crede
Când crucea „Sfântul Gheorghe” pe sânul lui
o vede.

Ș-oprește regimentul, iar bravul colonel
Se-nchină la drumețul, s-apropie de el
Și-i zice cu blândeță: „De unde vii, străine?”
„Vin tocmai de la Plevna.” „Cum e acolo?” „Bine.”
„Dar aste decorații cum, cine ți le-au dat?”
„Chiar domnitorul nostru ș-al vostru împărat.”
„Dar pentru care fapte?” „Știu eu?... Cică drept
plată
Că am luat eu steagul redutei... și pe dată
Cu el, străpunși de glonțuri, ne-am prăbușit în
șanț...”
„Dar ce rang ai, voinice?” „Am rang... de
dorobanț!”

Atunce colonelul, dând mâna cu sergentul,
Se-ntoarce, dă un ordin... Pe loc, tot regimentul
Se-nșiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior.

¹ Searbăd – (aici) palid, lipsit de culoare.

Cuore

(fragmente)

de Edmondo De Amicis

Prietenul meu, Garrone
Vineri, 4 (Noiembrie)

Avusesem numai două zile de vacanță, și totuși mi se părea că trecuse mult de când nu îl mai văzusem pe Garrone.

Cu cât îl cunosc mai bine, cu atât îmi place mai mult de el. Tot așa li se întâmplă și celorlalți băieți, afară de cei îngâmfați. Ei nu prea au de-a face cu Garrone, căci nu le dă prilej să-și arate obrăznicia.

De fiecare dată când un băiat mare vine să îl bată pe unul mai mic, acesta strigă îndată: „Garrone!” și cel mare stă pe loc numaidecât.

Tatăl lui este mecanic de locomotivă la căile ferate. Băiatul a început școala târziu, pentru că doi ani a fost bolnav.

E cel mai înalt și mai viguros din clasă. Ridică o bancă cu o singură mână. Mănâncă mereu și este bun. Orice i se cere, — un creion, o gumă de șters, niște hârtie sau un briceag — el împrumută cu dragă inimă sau dăruiește.

La ore nu vorbește și nici nu râde. Stă cu spatele îndoit și cu capul lui mare, vârat între umeri, fără a se mișca în banca prea îngustă. Când mă uit la

el, îmi zâmbește, cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum ar zice: „Noi suntem prieteni, Enrico, nu-i așa?”

Îmi vine să și râd uneori, când îl văd — așa de înalt și de solid — îmbrăcat cu niște haine care îi sunt prea mici. Nici șapca nu îi stă bine pe cap. Poartă o mantie ponosită, pantofi butucănoși și o cravată care e mereu răsucită.

Dragul de el! E de-ajuns ca cineva doar să îi vadă chipul, și îl va îndrăgi pe loc. Toți băieții mici ar vrea să stea lângă banca lui.

Știe bine aritmetica.

Își duce cărțile strânse cu o curea din piele roșie.

Are un cuțit cu mâner de sidex, pe care l-a găsit anul trecut pe câmpul unde se fac manevrele militare. Într-o zi, s-a și tăiat cu el la deget. I s-a dus cuțitul până la os. Dar nimeni de la școală nu-l pizmuiește și nici nu suflă vreo vorbă despre asta acasă, de teamă să nu-și sperie părinții.

Știe de glumă și nu se supără niciodată. Dar e vai de acela care îi zice „Nu-i adevărat!” atunci când el spune ceva. Ochii îi scapără și lovește cu pumnul în bancă de se cutremură clasa.

Sâmbătă dimineața i-a dat o liră unui băiat din clasa întâi. Plângea în mijlocul străzii pentru că cineva i-o furase pe-a lui și nu mai avea cu ce să-și cumpere caietul.

De trei zile încoace lucrează la o scrisoare de opt pagini, cu ornamente făcute pe margini, din condei. E pentru ziua de nume a mamei sale. Femeia vine adesea să-l ia de la școală. La fel ca

și el, e înaltă, voinică și înțeleghătoare.

Învățătorul îi aruncă mereu priviri lui Garrone și, când trece pe lângă el, îl bate ușor pe ceafă cu palma. Pare că ar fi un tăuraș bun și liniștit.

Țin foarte mult la el.

Mă simt fericit atunci când ne strângem mâna. Pe lângă a mea, mâna lui pare de om mare.

Sunt destul de convins că și-ar risca viața ca să o salveze pe cea a unui coleg și că s-ar lăsa ucis numai și ca să îl apere. Îi pot vedea asta cât se poate de limpede în ochi. Și chiar dacă pare că mormăie, cu vocea lui puternică, se simte că tot ce spune vine dintr-o inimă bună.

Cea dintâi ninsoare

Sâmbătă, 10 (Decembrie)

Rămas bun, plimbări pe calea Rivoli! A sosit voioasa prietenă a băieților — zăpada! E prima ninsoare! De ieri seară a tot căzut în fulgi pufoși, mari cât niște flori de iasomie. Ce bucuroși eram de dimineață, la școală. O priveam cum lovește în geamuri și cum se așază, în strat gros, pe pervazuri. Chiar și profesorul se uita către fereastră și își freca mâinile.

Cu toții eram fericiți când ne gândeam la bulgării pe care o să îi facem ca să ne batem cu ei. Iar mai târziu, după ce ne vom fi săturat de dat pe ghețuș, căldura de acasă avea să ni se pară strașnică.

Numai Stardi nu îi dădea atenție. Stătea cu pumnii lipiți de tâmpile, cufundat în lecții. Și ce frumusețe de vreme!

A fost o adevărată sărbătoare atunci când am plecat de la școală! Copiii au năvălit pe străzi, chiuind, dând din mâini și dansând. S-au tăvălit prin neaua moale și s-au bătut cu bulgări de zăpadă.

Umbrelele părinților, care îi așteptau afară, se făcuseră albe. Casca polițistului era și ea tot albă. Pentru câteva clipe, și ghiozdanele noastre au fost albe.

De bucurie, toți păreau niște smintiți — chiar și Precossi, fiul fierarului, copilul acela palid care nu râde niciodată. Iar Robetti, băiatul care îl salvase pe un copil din fața omnibuzului, sărea și el, bietul! în cârjele pe care se sprijinea.

Calabrezul, care nu atinsese zăpada până atunci, și-a modelat din ea o mingiuță. Apoi a început să o muște de parcă ar fi fost o piersică. Crossi, fiul precupeței, și-a umplut cu ea ghiozdanul iar micul zidar și-a îndesat-o în gură. Ne-a și făcut să râdem în hohote atunci când tata l-a poftit să vină a doua zi pe la noi pe acasă. Avea gura plină de zăpadă și, neîndrăznind nici să o scuipe, nici să o înghită, se holba la noi fără să poată rosti un cuvânt.

Chiar și profesoarele au ieșit în grabă din școală, râzând și vorbind cu însuflețire. Iar învățătoarea mea din prima clasă superioară, sărăcuța! a alergat prin perdeaua curgătoare de zăpadă, tușind și acoperindu-și fața cu mantia ei verde.

Între timp, sute de fete de la școala vecină ieșeau pe covorul alb, țipând și zbenguindu-se. Învățătorii și polițiștii strigau de zor: „Acasă! Acasă!” în timp ce zăpada le cădea pe față și le albea mustățile și bărbile. Dar și ei râdeau de această sălbatică veselie cu care elevii slăveau iarna.

Voi vă bucurați de sosirea iernii, dar gândiți-vă că sunt băieți care nici nu au cu ce se îmbrăca sau încălța pe o astfel de vreme. Unii nici măcar nu au căldură în casă. Alții, și sunt cu miile, coboară greu în satele lor, pe drumuri lungi și anevoioase. Ei duc, în mâinile degerate care le sângerează, câte o bucată de lemn pentru a încălzi sala în care învață.

Sunt sute de școli aproape îngropate în zăpadă, goale și întunecoase precum niște peșteri. Băieții mai că se sufocă de fum înăuntrul lor. Le clănțâne și dinții în gură de frig. Bieții de ei, se uită cu groază la fulgii albi ce cad neconținut. Ei știu că neaua se așază în strat gros pe colibele lor aflate la mare depărtare de școală și amenințate de avalanșe. Vă bucurați de iarnă, băieți... Dar gândiți-vă și la miile de ființe cărora iarna le aduce suferință și chiar moarte.

Tatăl tău

Micul copist florentin
(Povestire lunară)

Învăța în clasa a patra elementară. Era un băiat florentin grațios, cu părul negru și fața albă. Avea doisprezece ani și era fiul cel mare al unui angajat al căilor ferate.

Având o familie numeroasă și o leafă mică, tatăl lui se descurca greu cu banii. Dar îl iubea pe băiat și era destul de bun și de indulgent cu el — indulgent în toate, mai puțin în treburi legate de școală. În această privință, el pretindea mult și se arăta sever. Gândea că fiul lui trebuie să se apuce să muncească pentru a da un ajutor familiei. Și ca să poată aduce un câștig, era nevoie să studieze din greu și asta într-un timp foarte scurt. Și, deși băiatul învăța, tatăl său îl îndemna mereu să învețe mai mult.

Bărbatul era înaintat în vârstă și, trudind din greu, îmbătrânise înainte de vreme. Cu toate acestea, pentru a asigura traiul familiei sale, el își mai lua câte ceva de lucru și acasă. Când și când, făcea o muncă de copist. Astfel, el își petrecea o bună parte din noapte la masa de scris.

De curând se angajase, în numele unei case care publica ziare și cărți în loturi, să scrie pe niște hârtii numele și adresele abonaților. Câștigul era de trei lire pentru fiecare cinci sute de astfel de învelitori din hârtie. Trebuia să le scrie cu litere mari și regulate deoarece urmau să fie puse pe coletele care se expediau. Dar această îndelet-

nicire îl vlăguia și el se plângea adesea familiei sale, la cină.

— Mă lasă ochii, zicea el. Munca asta de noapte mă omoară.

Într-o zi, fiul său îi spuse:

— Lasă-mă să lucrez eu în locul tău, tată. Știi bine că pot să scriu ca tine.

Dar tatăl său îi răspunse:

— Nu, fiule, tu trebuie să înveți. Școala ta este mult mai importantă decât hârtiile mele. M-aș căi dacă ți-aș răpi chiar și o oră. Îți mulțumesc, dar nu pot să îngădui una ca asta. Să nu mai pomenești de așa ceva.

Fiul știa că nu avea rost să mai insiste, dar s-a pus pe treabă. Cunoștea bine ora la care tatăl său se oprea din scris și părăsea atelierul pentru a se duce la culcare, căci ascultase ce face de mai multe ori. Când ceasul bătea orele douăsprezece, auzea întâi scaunul dându-se în spate și apoi sunetul pașilor oboșiți ai tatălui său.

Într-o noapte, a așteptat până când tatăl lui s-a dus în pat, apoi s-a îmbrăcat foarte încet și a ajuns pe băjbâite până la cămăruța de lucru. Acolo, a aprins din nou lampa cu petrol și s-a așezat la masa de scris. A găsit pe o grămadă de hârtii albe și lista de adrese și s-a apucat să scrie, imitând întocmai scrisul de mână al tatălui său. Și a scris cu poftă, bucuros, dar și puțin temător. Hârtiile se îngrămădeau, una câte una. Din când în când, mai lăsa stiloul ca să își dezmoțască mâinile, apoi o lua de la capăt cu o grabă sporită,

ascultând și zâmbind.

A scris o sută șazeci de învelitori – o liră! Apoi s-a oprit, a pus înapoi stiloul, a stins lumina și s-a întors în pat, mergând pe vârfuri.

În ziua aceea, la prânz, tatăl său s-a așezat la masă foarte bine dispus. Nu observase nimic. El își făcea munca mecanic, măsurând-o după orele pe care le petrecea la masa de scris și gândindu-se la altceva. Iar când venea vorba de socotit, număra abia a doua zi învelitorile scrise.

Așezându-se la masă, el își bătu pe umăr fiul și îi zise:

— Ehei, Giulio! Tatăl tău este un copist chiar mai bun decât credeai. În două ore am lucrat aseară cu o treime mai mult decât de obicei. Mâna încă mi se mai mișcă iute și ochii mei tot își mai fac datoria.

Giulio tăcu dar era mulțumit. În sinea lui își spuse: „Sărmanul meu tată... pe lângă bani, îi dau și o oarecare mulțumire la gândul că a întinerit din nou. Ei bine, curaj!”

Însuflețit de aceste rezultate bune, la miezul nopții se ridică din nou și se apucă de lucru. La fel făcu și în următoarele nopți.

Tatăl lui nu observase nimic. O singură dată, la cină, a rostit aceste cuvinte:

— E lucru de mirare cât de mult petrol s-a consumat în casă în ultima vreme!

Era ca și cum cuvintele lui îl izbeau pe Giulio, dar discuția s-a oprit acolo, iar munca de noapte a continuat.

Totuși, din pricina faptului că își întrerupea somnul în fiecare noapte, Giulio nu se putea odihni suficient. Dimineața se ridica obosit din pat iar seara, când își făcea lecțiile, abia își mai putea ține ochii deschiși.

Într-una din seri, i se întâmplă să adoarmă, pentru prima oară în viața lui, cu capul pe caiet.

— Ce faci, dormi? Hai, curaj! îi strigă tatăl lui, bătând din palme. Treci la lucru!

Băiatul se scutură și se apucă din nou de teme. Dar făcu la fel în seara următoare și mai multe zile de-a rândul. Ba chiar i se întâmpla adesea să moșăie peste cărți. Se trezea mai târziu decât de obicei, abia reușea să își citească lecțiile iar școala părea să îl scârbească.

Tatăl său a început să-l observe cu atenție. Purtarea copilul îl punea rău de tot pe gânduri. În cele din urmă, a ajuns să îl mustre. Rău făcea! Nu ar fi trebuit să îl învinuiască vreodată!

— Giulio, îi spuse el într-o bună dimineață, mă scoți din sărite! Parcă ești alt copil. Ia aminte că ne-am pus toate speranțele în tine. Întreaga familie așteaptă sprijinul tău. Sunt nemulțumit. Înțelegi?

Era prima muștrare aspră pe care o primise vreodată și băiatul s-a necăjit.

„Așa este”, se gândi el, „e adevărat ce spune tata. Nu mai pot continua... Trebuie să pun capăt acestei înșelăciuni.”

Dar la cină, în chiar seara aceleiași zile, tatăl său le spuse cu multă voce bună:

— Știți voi că luna asta am câștigat cu treizeci și două de lire mai mult decât luna trecută din scrierea acelor adrese?

Rostind aceste cuvinte, el scoase de sub masă o pungă de hârtie plină de dulciuri. O cumpăraseră pentru a sărbători împreună cu copiii săi acel câștig neobișnuit.

Cu toții primiră vestea cu aplauze, iar Giulio își recăpătă curajul, spunându-și în sinea lui: „Nu, bietul meu tată, nu voi înceta cu minciuna. Da, va fi un chin și mai mare ca să studiez în timpul zilei, dar voi continua să lucrez noaptea pentru tine și pentru ceilalți.”

Și tatăl său adăugă:

— Vă dați seama?! Treizeci și două de lire în plus! Sunt mulțumit. Dar băiatul ăsta, spuse el arătând spre Giulio, este cel care mă necăjește.

Iar Giulio își primi mustrea în tăcere, stăpânindu-și două lacrimi care stăteau să-i curgă. Însă, în același timp, el simțea o mare mulțumire sufletească.

Băiatul a continuat să lucreze din răspuțeri. Dar oboseala creștea de la o zi la alta și i se părea tot mai greu să le facă pe toate.

Lucrurile au mers așa timp de două luni. Tatăl a continuat să își certe fiul și să îl privească tot mai mânios.

Într-una din zile, s-a dus la școală ca să se intereseze la învățător de el.

Învățătorul i-a vorbit astfel:

— Da, copilul se descurcă, nimic de zis, pentru

că este inteligent. Dar, vedeți dumneavoastră, el nu mai are bucuria pe care o avea la început. Este obosit, moleșit și cască mereu. Minte nu îi stă aici. Compunerile pe care le scrie sunt prea scurte, făcute în grabă și cu un scris neglijent. Ar putea face mai mult, mult mai mult.

În seara aceea, tatăl și-a luat fiul deoparte și i-a spus niște cuvinte mai aspre ca niciodată.

— Giulio, tu vezi cât mă spetesc. Știi bine cum îmi irosesc viața pentru familia noastră. Și nu îmi vii deloc în ajutor. Nu ai inimă nici pentru mine, nici pentru frații tăi și nici pentru mama ta!

— Nu, tată! Te rog, nu spune asta! îi strigă fiul său, izbucnind în lacrimi. Apoi copilul deschise gura ca să îi mărturisească totul.

Dar tatăl îl întrerupse, spunându-i:

— Tu cunoști situația familiei noastre. Știi că trebuie să fim cu toții dornici să facem sacrificii. Eu însumi, după cum vezi, sunt nevoit să muncesc de două ori mai mult. Mă bazam că primesc luna asta o gratificație de o sută de lire din partea companiei de căi ferate. Dar tocmai în dimineața asta am aflat că n-am să mai primesc nimic!

Auzind această veste, Giulio își înăbuși mărturisirea pe care tocmai era să o facă. O ținu în suflet și își spuse cu hotărâre: „Nu, tată, n-am să-ți mai spun nicio vorbă despre secretul meu. Am să îl păstrez pentru mine, ca să pot lucra și să îți dau și eu un ajutor. Am să-ți dau această răsplată în schimbul durerii pe care ți-o provoc. Am să învăț la școală destul cât să trec clasa. Cel

mai însemnat lucru este să te ajut să ne câștigi tuturor traiul și să îți mai ușurez oboseala care te omoară.”

Și astfel au mai trecut încă două luni de muncă pe timp de noapte și de slăbiciune pe timp de zi. Eforturile fiului erau tot mai disperate iar muștrările din partea tatălui tot mai înverșunate.

Cel mai rău lucru era că acesta devenea mai rece față de băiat. Îi vorbea rar, ca și cum ar fi fost un fiu nerecunoscător, de la care nu se mai putea aștepta nimic bun. Ajunsesse acum să evite și să-i întâlnească privirea.

Giulio simțea toate aceasta și suferea cumplit. Când tatăl lui era întors cu spatele, copilul îi trimitea pe furiș câte un sărut, întinzându-și fața cu un sentiment de tandrețe tristă, plină de respect. Copleșit de durere și de oboseală, slăbea pe zi ce trecea și se făcea tot mai palid. Acum era nevoit să își neglijeze și mai mult studiile. Înțelegea bine că trebuie să înceteze într-o zi, și în fiecare seară își spunea: „Gata! La noapte nu mă mai ridic.”

Dar, când ceasul bătea orele douăsprezece, se trezea în toiul nopții și încerca să își întărească hotărârea. Era cuprins însă de remușcări. I se părea că, dacă ar rămâne în pat, ar fugi de la datorie și astfel și-ar lipsi tatăl și familia de o liră.

Se ridica mereu, cu gândul că, într-o noapte, tatăl său se va trezi și îl va descoperi. Sau că va afla din întâmplare de minciună, numărând de două ori învelitorile scrise. Atunci totul avea să se sfârșească în mod firesc, fără intenția lui. De bună

seamă că băiatul nu găsea în sufletul lui curajul ca să pună singur capăt acestei înșelăciuni. Și, astfel, a fost nevoit să continue.

Dar într-o seară, la cină, tatăl său îi spuse niște vorbe care îl făcură să ia o hotărâre.

Mama lui îl privea stăruitor, căci i se părea că arată bolnav și mai slăbit decât de obicei. După un timp, îi zise:

— Giulio, tu ești bolnav.

Apoi, întorcându-se spre tatăl lui, îi arătă cu îngrijorare:

— Giulio este bolnav. Uită-te cât e de palid! Giulio, dragul meu, cum te simți?

Tatăl lui îi aruncă o privire și spuse:

— Asta pentru că îl chinuie conștiința. Nu arăta așa pe vremea când era un elev silitor și un fiu iubitor.

— Dar este bolnav! strigă mama lui.

— Nu-mi mai pasă de el! își trânti tatăl lui răspunsul.

Bietul băiat simți că aceste vorbe îi străpung inima precum un pumnal. Ah! Tatălui său, care odinioară tremurase până și când îl auzea că tușește puțin, acum nu-i mai păsa deloc de el... De bună seamă că nu-l mai iubea. Își pierduse locul în inima părintelui său.

„Ah, tată, nu!”, își spunea băiatul, cu sufletul greu, „acum totul s-a sfârșit de-a binelea. Nu pot trăi fără dragostea ta. Trebuie să o iau înapoi. Am să îți mărturisesc totul și nu te voi mai înșela. Am să învăț ca mai înainte, orice s-ar întâmpla, ca să

mă iubești din nou, bietul meu tată! De data asta am să merg până la capăt cu hotărârea mea!”

Totuși, în noaptea aceea s-a trezit din nou, mai mult din obișnuință decât din orice altceva. Ridicându-se din pat, a vrut să meargă ca să mai vadă o dată, în liniștea nopții, acea mică încăpere. Gândea că este pentru ultima oară când mai privește locul unde muncise atât de mult în taină, cu sufletul plin de mulțumire și de duioșie.

Când dădu cu ochii de măsuța cu lampa aprinsă și de învelitorile albe pe care nu avea să mai scrie niciodată, îl cuprinse o mare tristețe. Se uita cu ochi mari la acele nume de persoane și de orașe pe care ajunsese să le cunoască pe de rost. Dintr-un avânt, vru să apuce condeiul, ca să-și reia munca obișnuită. Dar, întinzând mâna, lovi o carte ce căzu numaidecât.

Simți atunci că sângele îi năvălește în obraji. Dacă se trezea tatăl său? De bună seamă că nu l-ar fi surprins făcând ceva rău. El însuși se hotărâse să-i spună totul... cu toate acestea, sunetul pașilor care s-ar apropia în întuneric, descoperirea pe care ar fi făcut-o la acea oră, în casa lor cuprinsă de liniște, mama lui — care s-ar fi trezit și s-ar fi speriat în miez de noapte; și mai era și gândul care îi venise acum, pentru prima oară, că tatăl lui s-ar putea simți umilit în fața propriului copil, descoperind secretul astfel — toate acestea îl înspăimântară deodată. Ascultă încordat, ținându-și răsuflarea. Nu auzi niciun zgomot.

Își lipi urechea de încuietoarea ușii — nimic. Toată casa dormea. Tatăl său nu îl auzise. Își recăpătă liniștea și se apucă din nou de scris, iar hârtiile completate se adunau una peste alta.

Auzi jos pașii măsurăți ai polițistului care străbătea strada pustie, apoi huruitul unei trăsurii care se îndepărta. După un timp, desluși zgomotul unor căruțe care treceau încet. Apoi se lăsă o liniște adâncă, întreruptă din când în când de lătratul îndepărtat al unui câine.

Și el scria mereu, hârtie după hârtie, în timp ce tatăl se afla în spatele lui.

Se ridicase după ce auzise cartea căzând. Un timp, el a rămas treaz, așteptând. Zgomotul căruțelor îi acoperise sunetul pașilor și scârțâitul ușii.

Iar acum se afla acolo, cu capul lui cel alb aplecat deasupra capului brunet al lui Giulio. Văzuse cum condeiful alerga dibaci peste învelitori și, într-o clipă, ghicise totul, își amintise totul și înțelesese totul.

O căință dureroasă și o tandrețe nemărginită îi cuprinseseră, deopotrivă, sufletul și îl ținuseră pironit locului. Simțea că se sufocă în spatele copilului său.

Dintr-odată, Giulio scoase un țipăt: două brațe puternice îi strângeau capul.

— O, tată, iartă-mă! Iartă-mă! strigă el, cunoscându-și părintele după felul în care plânga.

— Tu să mă ierți pe mine! îi răspunse tatăl, plângând în hohote și acoperindu-i fruntea cu

sărutări. Acum am înțeles totul. Eu sunt cel care îți cere iertare, copilul meu binecuvântat! Haide, vino cu mine!

Și cu aceste cuvinte îl împinse, sau mai degrabă îl duse, până la patul mamei sale, care era trează. Aici îl așeză în brațele ei, spunându-i:

— Sărută-l pe micul nostru fiu, care este un adevărat înger! Nu a mai dormit de trei luni ca să trudească pentru mine! În timp ce eu îi amăram zilele, el ne câștiga pâinea!

Mama îl strânse la piept și îl ținu acolo, fără să poată rosti nici măcar un cuvânt. În cele din urmă, îi spuse:

— Mergi la culcare acum, copilul meu. Du-te în pat și odihnește-te! Du-l în pat!

Tatăl îl luă din brațele ei, îl duse în camera lui și îl așeză în pat. Încă suspina. Îl mângâia neîncetat și îi aranja așternutul.

— Mulțumesc, tată, repeta copilul, mulțumesc! Dar du-te și tu la culcare acum. Eu sunt mulțumit. Du-te în pat, tată.

Dar tatăl voia să îl vadă cum adoarme.

Se așeză lângă pat, îi luă mâna și îi spuse:

— Dormi, dormi, micul meu copil!

Giulio, fiind slăbit, se lăsă în cele din urmă furat de somn. Și dormi dus mai multe ore. Se bucura, în sfârșit, pentru prima oară după multe luni, de un somn liniștit, cu vise plăcute.

Când își deschise ochii, soarele era sus pe cer. Dar el mai întâi simți și apoi văzu, aproape de pieptul lui și sprijinit pe marginea patului mic,

capul alb al tatălui său. Bărbatul petrecuse astfel toată noaptea și încă mai dormea, cu fruntea lipită de inima fiului său.